

Tematická zpráva

Poskytování školských služeb a vzdělávání v domovech mládeže

Obsah

Obsah.....	2
1 Úvod.....	3
2 Zjištění.....	4
2.1 Ubytování žáci a studenti	4
2.2 Žáci, kteří přerušili ubytování	5
2.3 Podpora směřující ke zlepšení výsledků vzdělávání	5
2.4 Zájmová činnost	7
2.5 Podpora prevence v oblastech rizikového chování a kariérového poradenství.....	9
3 Závěr.....	12

1 Úvod

V termínu od 17. června 2015 do 24. června 2015 provedla Česká školní inspekce na základě požadavku Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy inspekční elektronické zjišťování zaměřené na problematiku poskytování školských služeb a vzdělávání v domovech mládeže ve školních letech 2013/2014 a 2014/2015. Zjišťování bylo provedeno v souladu s § 174 odst. 2 písm. a) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a bylo realizováno v podobě on-line elektronického dotazníku, který vyplňovali ředitelé škol společně s vedoucími domovů mládeže.

Domovy mládeže jsou hodnoceny také v rámci inspekční činnosti na místě, současně s hodnocením středních škol. Ve školním roce 2014/2015 bylo hodnoceno 83 domovů mládeže, výsledky inspekčního hodnocení doplňují v textu údaje z elektronického zjišťování.

Do elektronického zjišťování bylo zapojeno 380 domovů mládeže, které ve školním roce 2014/2015 poskytovaly žákům a studentům ubytování. Přehled uvádějí následující dvě tabulky.

Tabulka č. 1 Přehled zapojených domovů mládeže podle zřizovatele

zřizovatel	počet	podíl (v %)
obec	5	1,3
kraj	334	87,9
soukromník	23	6,1
církev	18	4,7
celkem	380	100,0

Tabulka č. 2 Přehled zapojených domovů mládeže podle kraje

kraj	počet	podíl (v %)
Praha	21	5,5
Středočeský	49	12,9
Jihočeský	42	11,1
Plzeňský	20	5,3
Karlovarský	10	2,6
Ústecký	23	6,1
Liberecký	16	4,2
Královéhradecký	31	8,2
Pardubický	29	7,6
Vysočina	20	5,3
Jihomoravský	37	9,7
Olomoucký	26	6,8
Zlínský	23	6,1
Moravskoslezský	33	8,7
celkem	380	100,0

2 Zjištění

2.1 Ubytování žáci a studenti

Podle výkazů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy byla ve školním roce 2014/2015 ve sledovaných domovech mládeže lůžková kapacita 53 863 lůžek. Ve školním roce 2014/2015 činila naplněnost domovů mládeže 62,8 %, ubytováno v nich bylo celkem 31 804 žáků středních škol (dále „SŠ“) a 2 044 studentů vyšších odborných škol (dále „VOŠ“).

Tabulka č. 3 Lůžková kapacita a ubytování ve školním roce 2014/2015 v krajském členění

kraj	lůžková kapacita	počet ubytovaných	podíl ubytovaných (v %)
Praha	2 297	2 071	90,2
Středočeský	5 629	3 011	53,5
Jihočeský	7 184	4 583	63,8
Plzeňský	3 152	1 707	54,2
Karlovarský	1 596	9 45	59,2
Ústecký	2 905	1 779	61,2
Liberecký	2 241	1 252	55,9
Královéhradecký	4 523	2 968	65,6
Pardubický	4 167	3 090	74,2
Vysočina	3 704	2 192	59,2
Jihomoravský	5 859	3 468	59,2
Olomoucký	3 568	2 262	63,4
Zlínský	4 064	2 722	67,0
Moravskoslezský	2 974	1 798	60,5
celkem	53 863	33 848	62,8

Naplněnost domovů mládeže se mezi jednotlivými kraji velmi liší. Nejvyšší naplněnost byla vykázána v domovech mládeže v Praze (90,2 %), naopak nejméně byly naplněny domovy mládeže ve Středočeském kraji (53,5 %), Plzeňském kraji (54,2 %) a Libereckém kraji (55,9 %).

V domovech mládeže bylo ve školním roce 2014/2015 ubytováno 7,5 % žáků z celkového počtu žáků ve středních školách v denní formě a 9,9 % studentů z celkového počtu studentů ve vyšších odborných školách v denní formě.

Dotazovaní ředitelé škol či vedoucí domovů mládeže nejdříve uváděli počty ubytovaných žáků a studentů na konci 1. a 2. pololetí školních let 2013/2014 a 2014/2015.

Ve školním roce 2013/2014 i 2014/2015 byl počet žáků a studentů ubytovaných v domovech mládeže nižší na konci 2. pololetí. Tento výrazný pokles v závěru školního roku byl způsoben odchodem žáků, kteří vykonali maturitní a závěrečnou zkoušku, a studentů VOŠ, kteří ukončili studium absolutoriem. Někteří žáci ukončili v červnu pobyt z důvodu plnění odborné praxe v místě bydliště. K poklesu počtu ubytovaných žáků a studentů docházelo také z důvodu přerušování vzdělávání, nebo předčasného ukončení vzdělávání během školního roku nebo přestupem žáků na školu bližší k místu trvalého bydliště.

Na konci 1. pololetí školního roku 2013/2014 bylo v domovech mládeže ubytováno 31 559 žáků SŠ (včetně konzervatoří) a 2 206 studentů VOŠ. O rok později bylo ubytováno v těchto

zařízeních 30 807 žáků SŠ a 1 885 studentů VOŠ. Mezi sledovanými lety došlo na konci 1. pololetí k mírnému poklesu počtu ubytovaných žáků a studentů, což odpovídá mírnému poklesu žáků ve středních školách a studentů ve vyšších odborných školách.

Na konci 1. pololetí školního roku 2014/2015 bylo v domovech mládeže v průměru ubytováno 83,3 žáků středních škol (včetně konzervatoří) a 14,6 studentů vyšších odborných škol.

Počty ubytovaných žáků a studentů mají v posledních třech letech mírně klesající tendenci. Vyjma Prahy, kde je lůžková kapacita naplněna na více než 90 %, zůstává v domovech mládeže v ostatních krajích 38 % lůžek nevyužitých. Domovy mládeže se snaží na tuto situaci reagovat nabídkou ubytování v rámci hostinské činnosti, a to jak v průběhu školního roku, tak o prázdninách.

2.2 Žáci, kteří přerušili ubytování

Ne všichni žáci či studenti jsou ubytováni v domovech mládeže v průběhu celého školního roku. Někteří přerušili ubytování z důvodu konání odborné praxe, nebo přerušovali ubytování z důvodu konání odborného výcviku. Informace o počtech žáků a studentů, kteří přerušili ubytování, nebyly doposud k dispozici, a mohou proto nyní být nápomocné pro rozhodování Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v dané problematice.

Tabulka č. 4 Počet žáků, kteří přerušili ubytování v domově mládeže

	2013/2014			2014/2015		
	počet	průměr na 1 domov mládeže	počet domovů mládeže	počet	průměr na 1 domov mládeže	počet domovů mládeže
Počet žáků ubytovaných v domovech mládeže, kteří opakovaně přerušovali ubytování v pravidelných intervalech z důvodu konání odborného výcviku	790	6,7	118	769	6,2	125
Počet žáků a studentů ubytovaných v domovech mládeže, kteří přerušili ubytování z důvodu konání odborné praxe	3 045	16,7	182	3 076	16,7	184

Počet žáků ubytovaných v domovech mládeže, kteří opakovaně přerušovali ubytování v pravidelných intervalech z důvodu konání odborného výcviku, dosáhl necelých 800. Na jeden domov mládeže, v nichž jsou tyto žáci ubytováni, připadá v průměru přes 6 žáků.

Počet žáků a studentů ubytovaných v domovech mládeže, kteří jednorázově přerušili ubytování z důvodu konání odborné praxe, byl vyšší než počet žáků, kteří přerušovali ubytování pravidelně. Počet žáků a studentů, kteří přerušili ubytování kvůli odborné praxi, přesáhl 3 000 a v průměru připadá 16,7 žáků na jeden domov mládeže. Meziročně se počet žáků a studentů, kteří přerušili ubytování, téměř nezměnil.

2.3 Podpora směřující ke zlepšení výsledků vzdělávání

Obecnou podporou ke zlepšení výsledků vzdělávání je zejména smysluplná organizace volného času žáků po ukončení vyučování a pestrá nabídka forem pomoci. Samozřejmostí je zajištění dohledu nad všemi konanými vzdělávacími i zájmovými aktivitami. Proto činnosti domova mládeže se nezaměřují jen na ubytovací a výchovnou funkci, ale také na funkci vzdělávací a na podporu směřující ke zlepšení výsledků vzdělávání. V následující tabulce jsou uvedeny počty

a podíly domovů mládeže, které poskytují jednotlivé formy podpory směřující ke zlepšení výsledků vzdělávání.

Tabulka č. 5 Formy podpory směřující ke zlepšení výsledků vzdělávání

Formy podpory	2013/2014		2014/2015	
	počet	podíl (v %)	počet	podíl (v %)
doučování	238	63,5	245	65,3
pomoc při domácí přípravě	323	86,1	329	87,7
možnost přípravy v knihovně/studovně	299	79,7	301	80,3
možnost přípravy ICT učebně	267	71,2	267	71,2
jiné	70	18,7	69	18,4
podporu jsme neposkytovali	1	0,3	0	0,0

Mezi nejčastější formy podpory směřující ke zlepšení výsledků vzdělávání patřily ve školním roce 2014/2015 pomoc při domácí přípravě (87,7 %) a možnost přípravy v knihovně/studovně (80,3 %). K dalším velmi častým formám podpory se řadily možnost přípravy v ICT učebně (71,2 %) a doučování (65,3 %). Jiné formy podpory byly zaznamenány v 18,4 %. Šlo zejména o celodenní přístup k internetu, poskytování studijních materiálů, knih a literatury, dále pak konzultace, přednášky a besedy. V některých domovech mládeže se také organizuje doučování za pomoci starších spolužáků z vyšších ročníků. Využívání forem podpory je ve sledovaných letech obdobné.

Tabulka č. 6 Předměty, ve kterých bylo poskytnuto doučování

Předmět	2013/2014		2014/2015	
	počet	podíl (v %)	počet	podíl (v %)
český jazyk	179	75,2	186	77,2
cizí jazyk	135	56,7	139	57,7
matematika	169	71,0	179	74,3
odborné předměty	132	55,5	140	58,1
jiné	20	8,4	21	8,7

Respondenti měli dále uvést, v jakých předmětech poskytoval domov mládeže doučování.¹ V obou sledovaných letech byly nejčastějšími doučovanými předměty český jazyk a matematika, jejich doučování poskytovaly přibližně tři čtvrtiny domovů mládeže. Doučování cizího jazyka či odborných předmětů probíhalo v necelých 60 % domovů mládeže. K doučování jiných předmětů došlo pouze v necelé desetině škol (jednalo se převážně o přírodovědné a společenskovední předměty).

Domovy mládeže poskytují ubytovaným i pomoc při zlepšování studijních výsledků. Nejčastěji je žáky vyhledávána pomoc v českém jazyce a matematice, což ukazuje na problémy s osvočováním klíčových gramotností i u žáků středních škol.

¹ Na tuto otázku odpověděly pouze domovy mládeže, které poskytovaly doučování (238 domovů mládeže ve školním roce 2013/2014 a 241 domovů mládeže ve školním roce 2014/2015).

2.4 Zájmová činnost

Domovy mládeže nabízejí také široké spektrum zájmových aktivit, kterých se mohou ubytovaní žáci a studenti zúčastnit. Činnosti, které nemohou pořádat vlastními silami, provozují v součinnosti s jinými školskými zařízeními nebo zájmovými organizacemi. Nejčastěji spolupracujícími zařízeními jsou střediska volného času. Kooperace probíhá i při využívání sportovišť nebo speciálních zařízení, kterými domovy mládeže nedisponují (např. lezecké stěny, bouldering, paintball). Kroužky nabízejí ubytovaným aktivní trávení volného času a rozvoj pohybových, kognitivních a uměleckých činností. Respondenti uváděli druhy nabízených kroužků, dále bylo zjišťováno, kolik žáků učebních a maturitních oborů a studentů vyššího odborného vzdělávání nabízené kroužky v daném školním roce skutečně navštěvovalo. V tabulce č. 7 jsou počty a podíly domovů mládeže, které nabízí uvedené druhy kroužků.

Tabulka č. 7 Druhy nabízených kroužků

Kroužky	2013/2014		2014/2015	
	počet	podíl (v %)	počet	podíl (v %)
sportovní	344	92,5	344	92,7
jazykové	53	14,2	62	16,7
ICT	104	28,0	103	27,8
technické	64	17,2	69	18,6
výtvarné	228	61,3	232	62,5
hudební	120	32,3	124	33,4
taneční	95	25,5	97	26,1
společenské hry	209	56,2	212	57,1
jiné	161	43,3	164	44,2
žádné kroužky jsme nenabízeli	14	3,8	12	3,2

Pokud jde o nabídku kroužků, nebyl mezi školními roky 2013/2014 a 2014/2015 téměř žádný rozdíl. Jejich struktura byla rozšiřována o specifické útvary pro mládež, zejména z nabídkového servisu středisek volného času a ekologických center. V největší míře byly nabízeny sportovní kroužky, ve školním roce 2014/2015 tyto kroužky nabízelo 92,7 % domovů mládeže. Častá byla také nabídka výtvarných kroužků (62,5 %) a společenských her (57,1 %). Jiné druhy kroužků nabízelo 44,2 % domovů mládeže. Ze široké nabídky jiných kroužků respondenti nejčastěji uváděli dramatický kroužek, ruční práce, vaření a turistický kroužek. Třetina domovů mládeže nabízela hudební kroužek. Kroužky ICT a taneční kroužky byly nabízeny ve více než čtvrtině domovů mládeže. V menší míře byly nabízeny kroužky na výuku cizích jazyků (16,7 %). Žádné kroužky nebyly nabízeny ve 3,2 % domovů mládeže.

Nabídka kroužků v domovech mládeže do značné míry souvisí se zájmem žáků a studentů. Kroužky, které jsou nejčastěji nabízeny, jsou v největší míře také skutečně navštěvovány.

Tabulka č. 8 Počty žáků učebních oborů v kroužcích

Kroužky	2013/2014			2014/2015		
	počet žáků	průměr za 1 domov mládeže	počet domovů mládeže	počet žáků	průměr za 1 domov mládeže	počet domovů mládeže
sportovní	4 014	16,1	249	3 921	15,7	249
jazykové	105	5,8	18	149	7,1	21
ICT	824	11,4	72	761	11,0	69
technické	423	10,8	39	391	8,7	45
výtvarné	1 101	7,8	141	1 127	8,5	132
hudební	254	4,9	52	270	4,7	58
taneční	329	6,6	50	310	5,8	53
společenské hry	1 932	13,6	142	1 938	13,2	147
jiné	1 126	11,5	98	1 180	12,8	92

Žáci učebních oborů v největší míře navštěvovali ve školním roce 2014/2015 kroužky se sportovním zaměřením (v průměru necelých 16 žáků na domov mládeže, který otevřel sportovní kroužky). Oblíbené byly u žáků učebních oborů společenské hry a také výtvarné kroužky. Rovněž oblíbené byly i kroužky ICT, které navštěvovalo v průměru 11 žáků v 69 domovech mládeže.

Tabulka č. 9 Počty žáků maturitních oborů v kroužcích

Kroužky	2013/2014			2014/2015		
	počet žáků	průměr za 1 domov mládeže	počet domovů mládeže	počet žáků	průměr za 1 domov mládeže	počet domovů mládeže
sportovní	7 294	24,2	302	7 389	24,6	300
jazykové	482	10,7	45	529	11,3	47
ICT	872	10,5	83	812	10,2	80
technické	389	8,8	44	392	8,3	47
výtvarné	2 419	12,8	189	2 487	13,2	189
hudební	835	8,7	96	856	8,7	98
taneční	709	10,0	71	661	9,4	70
společenské hry	2 666	15,8	169	2 599	14,7	177
jiné	2 672	20,4	131	2 786	21,1	132

Také žáci maturitních oborů se ve školním roce 2014/2015 v největším počtu účastnili sportovních kroužků (v průměru téměř 25 žáků na domov mládeže). Často také navštěvovali kroužky zaměřené na společenské hry a kroužky výtvarné. Žáci maturitních oborů rovněž častěji navštěvovali kroužky ICT a kroužky jazykové, ovšem tyto kroužky byly otevřeny v menším počtu domovů mládeže.

Tabulka č. 10 Počty studentů oborů vyššího odborného vzdělávání v kroužcích

Kroužky	2013/2014			2014/2015		
	počet žáků	průměr za 1 domov mládeže	počet domovů mládeže	počet žáků	průměr za 1 domov mládeže	počet domovů mládeže
sportovní	560	6,8	82	521	6,4	82
jazykové	23	2,9	8	27	2,7	10
ICT	96	8,7	11	99	9,0	11
technické	0	0,0	0	1	1,0	1
výtvarné	205	5,0	41	194	4,6	42
hudební	46	3,5	13	41	2,7	15
taneční	18	3,0	6	32	2,9	11
společenské hry	114	3,8	30	138	3,9	35
jiné	131	4,2	31	156	4,7	33

Nižší zastoupení studentů oborů vyššího odborného vzdělávání v domovech mládeže v porovnání se středoškolskými žáky se ukázalo i v nižší účasti těchto studentů v zájmové činnosti. Podobně jako středoškolští žáci se i studenti vyšších odborných škol nejvíce zapojovali do kroužků sportovních.

Podíly žáků středních škol a studentů vyšších odborných škol v kroužcích je zobrazen v tabulce č. 11.

Tabulka č. 11 Podíly žáků a studentů v kroužcích (v %)²

Kroužky	2013/2014		2014/2015	
	podíl žáků SŠ		podíl studentů VOŠ	
sportovní	35,8	36,7	25,4	27,6
jazykové	1,9	2,2	1,0	1,4
ICT	5,4	5,1	4,4	5,3
technické	2,6	2,5	0,0	0,1
výtvarné	11,2	11,7	9,3	10,3
hudební	3,5	3,7	2,1	2,2
taneční	3,3	3,2	0,8	1,7
společenské hry	14,6	14,7	5,2	7,3
jiné	12,0	12,9	5,9	8,3

2.5 Podpora prevence v oblastech rizikového chování a kariérového poradenství

Mezi specifické aktivity, které domovy mládeže poskytují, je zejména prevence rizikového chování žáků. Vychází z nabídky činností domova mládeže a z nastavení vhodných pravidel vnitřního řádu. Pozitivní vliv na tuto oblast má vytváření podmínek pro rozvoj neformálního vzdělávání, využívání etické, osobnostní a sociální výchovy v rámci zájmových aktivit. Při stanovování hlavních cílů prevence je důležitá součinnost domova mládeže se školou.

² Podíly žáků/studentů v kroužcích byly počítány z celkového počtu žáků/studentů za 1. pololetí.

Dotazování ředitelů škol či vedoucích domovů mládeže měli na závěr uvést počty žáků a studentů ubytovaných v domově mládeže, kteří projevíli zájem o podporu v oblastech prevence rizikového chování a kariérového poradenství. Dále byl zjišťován počet akcí realizovaných domovem mládeže a druhy realizovaných akcí a aktivit v oblasti prevence rizikového chování ve školních letech 2013/2014 a 2014/2015.

Tabulka č. 12 Počty žáků učebních oborů ubytovaných v domově mládeže, kteří projevíli zájem o pomoc nebo podporu v oblastech:³

Oblasti	2013/2014			2014/2015		
	počet žáků	průměr za 1 domov mládeže	počet domovů mládeže	počet žáků	průměr za 1 domov mládeže	počet domovů mládeže
integrace a problémy s adaptací	616	4,3	144	620	4,4	142
rodinné problémy	1 085	5,5	196	1 125	5,7	197
šikana	110	1,9	57	136	2,0	67
jiné rizikové chování	372	3,6	102	396	3,9	102
školní neúspěšnost	1 048	5,9	177	900	5,3	171
kariérové poradenství	349	5,5	64	401	5,5	73
jiné	112	4,3	26	174	8,3	21

Žáci učebních oborů projevíli v obou sledovaných letech největší zájem o pomoc a podporu v případě rodinných problémů a při řešení školní neúspěšnosti (1 125, resp. 900 žáků ve školním roce 2014/2015). Ve velké míře žádali žáci učebních oborů o pomoc při integraci a adaptaci (620 žáků v roce 2014/2015). O podporu v kariérovém poradenství projevíli ve školním roce 2014/2015 zájem 401 žáků v 73 domovech mládeže.

Tabulka č. 13 Počty žáků maturitních oborů ubytovaných v domově mládeže, kteří projevíli zájem o pomoc nebo podporu v oblastech:

Oblasti	2013/2014			2014/2015		
	počet žáků	průměr za 1 domov mládeže	počet domovů mládeže	počet žáků	průměr za 1 domov mládeže	počet domovů mládeže
integrace a problémy s adaptací	850	5,9	145	862	5,6	154
rodinné problémy	1 557	7,2	217	1 666	7,4	225
šikana	95	2,0	48	105	2,2	48
jiné rizikové chování	463	5,4	86	515	5,0	103
školní neúspěšnost	1 558	7,5	209	1 590	7,6	208
kariérové poradenství	1 118	10,9	103	990	9,6	103
jiné	591	17,4	34	718	23,2	31

Podobná situace jako u žáků učebních oborů převládá také u žáků maturitních oborů. Také žáci maturitních oborů nejčastěji projevíli zájem o pomoc a podporu u rodinných problémů a při řešení školní neúspěšnosti (1 666, resp. 1 590 žáků ve školním roce 2014/2015). Naproti tomu žáci maturitních oborů se častěji zajímali o kariérové poradenství. Ve 103 domovech mládeže

³ Počty žáků a průměrný počet žáků se týkají domovů mládeže, ve kterých žáci projevíli zájem o pomoc a podporu.

projevilo zájem o podporu v této oblasti 990 žáků (v průměru 9,6 žáka na jeden domov mládeže).

Tabulka č. 14 Počty studentů oborů vyššího odborného vzdělávání ubytovaných v domově mládeže, kteří projeví zájem o pomoc nebo podporu v oblastech:

Oblasti	2013/2014			2014/2015		
	počet žáků	průměr za 1 domov mládeže	počet domovů mládeže	počet žáků	průměr za 1 domov mládeže	počet domovů mládeže
integrace a problémy s adaptací	35	2,3	15	44	2,3	19
rodinné problémy	99	2,5	39	84	2,5	33
šikana	1	1,0	1	2	1,0	2
jiné rizikové chování	42	3,2	13	44	3,1	14
školní neúspěšnost	95	3,3	29	91	2,9	31
kariérové poradenství	108	4,5	24	133	5,3	25
jiné	71	7,1	10	68	8,5	8

Obecně nižší zastoupení studentů VOŠ v domovech mládeže v porovnání se středoškolskými žáky se projevilo i v nižším zájmu studentů VOŠ o pomoc a podporu v oblastech rizikového chování. Neméně důležitým aspektem je, že studenti VOŠ již nepotřebují podporu v řešení rizikového chování v tak velké míře jako středoškolská žáci. Studenti VOŠ projeví ve školním roce největší zájem o podporu v kariérovém poradenství.

Celkově lze říci, že podíly žáků SŠ a studentů VOŠ, kteří projeví zájem o pomoc nebo podporu v oblastech prevence rizikového chování a kariérového poradenství (viz tabulka č. 15), se pohybují na nízké úrovni. Žáci SŠ projeví oproti studentům VOŠ dvojnásobný zájem o podporu při řešení rodinných problémů a školní neúspěšnosti a také častěji hledají podporu v oblasti integrace a adaptace.

Tabulka č. 15 Podíly žáků a studentů, kteří projeví zájem o pomoc nebo podporu v oblastech (v %)⁴

Oblasti	2013/2014	2014/2015	2013/2014	2014/2015
	podíl žáků SŠ		podíl studentů VOŠ	
integrace a problémy s adaptací	4,6	4,8	1,6	2,3
rodinné problémy	8,4	9,1	4,5	4,5
šikana	0,6	0,8	0,0	0,1
jiné rizikové chování	2,6	3,0	1,9	2,3
školní neúspěšnost	8,3	8,1	4,3	4,8
kariérové poradenství	4,6	4,5	4,9	7,1
jiné	2,2	2,9	3,2	3,6

⁴ Podíly žáků/studentů, kteří projeví zájem o pomoc nebo podporu v oblastech prevence rizikového chování a kariérového poradenství byly spočítány z celkového počtu žáků/studentů za 1. pololetí.

Tabulka č. 16 Počet akcí realizovaných domovem mládeže v oblasti prevence rizikového chování

2013/2014		2014/2015	
počet akcí	průměr za 1 domov mládeže	počet akcí	průměr za 1 domov mládeže
4 159	12,6	4 337	13,0

Při pohledu na meziroční srovnání počtu akcí realizovaných domovem mládeže v oblasti prevence rizikového chování je zřejmé, že počet těchto akcí vzrostl. Ve školním roce 2014/2015 bylo realizováno 4 337 akcí zaměřených na prevenci rizikového chování, což představuje v průměru 13 akcí na jeden domov mládeže.

Tabulka č. 17 Druhy realizovaných akcí a aktivit v oblasti rizikového chování

Druhy realizovaných akcí a aktivit	2013/2014		2014/2015	
	počet	podíl (v %)	počet	podíl (v %)
preventivní programy	207	59,1	213	60,3
přednášky a besedy	296	84,6	293	83,0
exkurze	83	23,7	91	25,8
film	194	55,4	197	55,8
studijní materiály (brožury, časopisy, literatura)	248	70,9	259	73,4
jiné	84	24,0	87	24,6

V rámci prevence rizikového chování realizovaly ve školním roce domovy mládeže nejčastěji přednášky a besedy (83 %). Necelé tři čtvrtiny domovů mládeže (73,4 %) poskytovaly studijní materiály (brožury, časopisy a literatura). Realizaci preventivních programů uvedlo 60,3 % domovů mládeže. Využití filmu v oblasti prevence rizikového chování zmínilo 55,8 % domovů mládeže. Jiné druhy akcí a aktivit byly zaznamenány u čtvrtiny domovů mládeže, jednalo se např. individuální pohovory s žáky, soutěže různého druhu, vycházky do přírody apod.

Domovy mládeže poskytují poradenskou pomoc žákům a studentům při osobních i studijních problémech. Méně formální charakter domovů mládeže a vstřícný přístup většiny vychovatelů zvyšuje důvěru žáků v nabízenou pomoc a přispívá k jejich lepší adaptaci na novou školu a nový styl života spojený s odloučením od rodiny. Převládá a dále se zvyšuje počet případů, kdy ubytování hledají u svých vychovatelů pomoc i při řešení osobních problémů rodinného charakteru. Projevy rizikového chování domovy mládeže identifikují a včas řeší, závažné (jako šikana) se objevují ojediněle, nejčastěji domovy mládeže řeší problémy kouření a porušování vnitřních řádů.

3 Závěr

Inspekční elektronické zjišťování zaměřené na problematiku domovů mládeže bylo prvním svého druhu. Informace byly zjišťovány za školní roky 2013/2014 a 2014/2015 od domovů mládeže zřizovaných kraji, obcemi, církvemi a soukromými subjekty. Kromě počtu ubytovaných žáků a studentů byla pozornost zaměřena také na formy podpory směřující ke zlepšení výsledků vzdělávání žáků. Dále byla pozornost zacílena na zájmovou činnost, na nabízené kroužky a počty žáků a studentů, kteří je navštěvovali. Byla zjišťována také podpora v oblastech prevence rizikového chování žáků a studentů a kariérového poradenství.

Ve školním roce 2014/2015 bylo v domovech mládeže ubytováno 7,5 % žáků z celkového počtu žáků ve středních školách v denní formě a 9,9 % studentů z celkového počtu studentů ve vyšších odborných školách v denní formě.

Ve sledovaných 380 domovech mládeže byla lůžková kapacita ve školním roce 2014/2015 celkem 53 863 lůžek, naplněnost domovů mládeže dosáhla 62,8 %. Mezi sledovanými lety došlo k mírnému poklesu počtu ubytovaných žáků SŠ a studentů VOŠ.

Činnost domovů mládeže vychází ze školního vzdělávacího programu, který určuje priority v aktivním využívání volného času a v zajištění podmínek pro kvalitní studijní přípravu žáků. Z forem podpory směřující ke zlepšení výsledků vzdělávání žáků je nejvýznamnější doučování, které poskytují necelé dvě třetiny domovů mládeže. Nejčastěji doučovanými předměty jsou český jazyk a matematika.

Domovy mládeže poskytují širokou nabídku zájmových aktivit, kterých se mohou ubytovaní žáci a studenti podle zájmu účastnit. Zájmové aktivity nejčastěji v podobě kroužků mají také funkci primární prevence rizikového chování.

Domovy mládeže nabízejí pomoc a podporu v oblasti prevence rizikového chování a kariérové poradenství, které v případě potřeby využívají především žáci SŠ, v menší míře pak studenti VOŠ. Protože poskytují služby žákům z různých středních škol a mají zkušenosti s širším spektrem účastníků, dokáží zpravidla respektovat různorodosti jejich potřeb. Pomáhají žákům a studentům ve spolupráci s výchovnými poradci v oblasti dalšího vzdělávání a u závěrečných ročníků s výběrem dalšího studia na VŠ, VOŠ nebo nadstavbového studia.